

Nun danket alle Gott (BWV 192)

Hoewel we de concrete aanleiding voor het ontstaan van deze cantate niet kennen, kan het werk toch vrij nauwkeurig worden gedateerd: de afschriften met de partijen voor de afzonderlijke koorstemmen en instrumenten zijn door nagenoeg dezelfde kopiisten gemaakt als die voor cantate 51 *Jauchzet Gott in allen Landen*. Laatstgenoemde cantate is hoogstwaarschijnlijk geschreven voor 17 september 1730. We mogen daarom aannemen dat *Nun danket alle Gott* in dezelfde periode is uitgevoerd en waarschijnlijk toen ook is gecomponeerd, wellicht ter gelegenheid van Hervormingsdag of als trouwcantate.

Helaas is van deze cantate niet alleen de originele partituur, maar ook de tenorpartij verloren gegaan; het werk is derhalve slechts onvolledig overgeleverd. Het kan echter zodanig worden gereconstrueerd dat er geen merkbare leemtes overblijven en het beeld van het vermoedelijke origineel (ondanks een aantal twijfelachtige noten) behouden blijft.

Aangezien Bach de drie strofen van het lied van Martin Rinckart (1636) ongewijzigd en zonder enige toevoeging heeft overgenomen, behoort deze cantate tot de kortste van Bach. Niettemin is het aantal uitvoerenden aanzienlijk. Ook zijn alle drie de delen tamelijk grootschalig opgezet; op de plaats waar we gewoonlijk een eenvoudig slotkoraal aantreffen, volgt hier nogmaals een uitgebreide koraalbewerking voor koor.

Het openingskoor heeft in principe de vorm die Bach in zijn koraalcantates bij voorkeur hanteert: het koraal, gezongen door het koor, is regel voor regel in een zelfstandige orkestpartij ingevoegd; de liedmelodie ligt in de sopraan. De orkestpartij heeft een eigen thema, dat losstaat van het koraal. Het openingsthema groeit uit tot een levendig samenspel, waarbij de afzonderlijke instrumentengroepen beurtelings op de voorgrond treden. De koorpartij is uitgebreider en rijker ingevuld dan gebruikelijk doordat de koraalregels 1, 3 en 5 worden voorafgegaan door een groots opgezette fugatische inleiding van de drie onderstemmen, waarbij zich in regel 1 en 3 gedeeltelijk ook de sopraanpartij voegt. Het fugathema is gebaseerd op de melodie van de desbetreffende versregel:

Tenore
(Takt 25, 56)

Nun dan - - - -ket al - - - le Gott
der gro - - - -be Din - - - ge tut

vgl. Soprano
(Takt 41, 82)

Nun dan - - - -ket al - - - le Gott
der gro - - - -be Din - - - ge tut

De begeleidende partijen van de overige versregels zijn nauwelijks eenvoudiger en zijn thematisch meestal op het instrumentale ritornelthema gebaseerd.

Deel 2 begint eveneens met een zelfstandig orkestritornel (strijkers, versterkt door fluit en hobo). Door de heldere en regelmatige structuur ervan krijgt dit deel het karakter van een plechtig gestileerde dans. Het thema van de zangpartij, dat eveneens toegankelijk en melodisch is, is niet gebaseerd op het ritornel, maar wederom op het begin van het koraal (dat met één maat is verlengd om het woord 'eeuwig' muzikaal te kunnen uitbeelden):

Basso

Der e - - - wig - - - rei - che - - - Gott

Ook het slotdeel heeft het karakter van een dans; het is (als het slotdeel van een suite) een gigue. Wederom ligt de melodie in lange notenwaarden in de sopraan, onderbroken door instrumentale tussenspelen. De sopraan wordt in vrije polyfonie begeleid door de overige zangstemmen in een opgewekte 12/8 maat.

(Uit: Alfred Dürr, *die Kantaten von Johann Sebastian Bach*
Vertaling: Jaap van Vredendaal)